

**Okrúhleho výročia sa dožívajú v prvom polroku 2004 títo naši kolegovia
(v abecednom poradí bez titulov)**

Ambruš Jozef	Košč Ladislav
Balážia Jozef	Kováč Alexander
Blažíčková Elena	Kožnar Jan
Boroš Július	Krausová Vilma
Čierny Ladislav	Krbaťa Peter
Danič Pavol	Páričková Izolda
Godársky Ján	Potašová Alena
Haľková Marta	Režucha Peter
Hritz Lubomír	Schmidtová Elena
Hudák Štefan	Schnitzerová Eva
Kopasová Dorota	Stempelová Judita
Kordíková Eva	Vylámová Bernardína

Prof. PhDr. Ladislav Košč, CSc. – osemdesiatročný

Nie je ľahké na limitovanom priestore tohoto periodika zhodnotiť celoživotné dielo jubilanta (nar. 24. 3. 1924) najmä keď je významnou osobnosťou slovenskej psychológie. Lenže o významných osobnostiach, práve preto, že sú významné, už od čias antiky platí “nomen est omen”. To mi dovoľuje abstrahovať od detailných biografických údajov a viac sa zamerať na nosné trendy v celožitovnom diele prof. Košča.

Svoju profesnú psychologickú orientáciu začína v roku 1949 ako poradenský psychológ na Ústave pre sociálny výskum mládeže v Bratislave. Od roku 1951 pôsobil ako riaditeľ Sociodiagnostického ústavu v Žiline a od roku 1954 ako klinický psychológ na psychiatrickom oddelení Krajskej nemocnice v Žiline. Ťažisko jeho odborného, a najmä vedeckého pôsobenia je však spojené s Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave, kde od roku 1964 pracoval vo viacerých vedúcich funkciách až do odchodu do dôchodku. O zrelosti jeho vedeckej profilácie svedčí o.i. aj fakt, že v roku 1968 mu bol priznaný vedecký kvalifikačný stupeň samostatného a v roku 1974 vedúceho vedeckého pracovníka.

Z jeho osobnostných vedeckých vlastností vystupujú do popredia najmä tvorivosť a originalnosť. Pritom nevyhľadával ľahšie a schodnejšie úlohy ani neanalogizoval a neimitoval, ale s vysokou dávkou vedeckej invencie rozpracovával to, čo prinášal aktuálny život. V dôsledku toho prispel k rozvoju našej psychologickéj vedy nielen v slovenskom, ale i v medzinárodnom rozmere. Z mnohých jeho aktivít treba vyzdvihnúť, že pomerne do detailov rozpracoval problematiku patopsychológie vo vzťahu k psychológii, že sa pričínil o zjednotenie nomenklatúry a klasifikácie narušení a porúch symbolicko-komunikačných funkcií, že rozpracoval systém postupných krokov v diagnostike a psychologicko-výchovnej a klinickej praxi. Pravda, jeho najväčšou odbornou a vedeckou zásluhou je a

zostane rozpracovanie problematiky matematických schopností detí. To, že sa tejto problematike koncentrovane a systematicky venoval cca dve desaťročia spôsobilo, že sa dopracoval pozoruhodných výsledkov tak v teórii a diagnostike ako aj v oblasti stimulácie normálneho a psychokorekcie rozlične narušeného vývinu matematických schopností. Nie náhodou práve závažnými výsledkami z tejto oblasti sa stal známym aj za hranicami našej vlasti.

Ďalšou výraznou vedeckou osobnostnou charakteristikou jubilanta, bez ktorej by sme si ho azda ani nevedeli predstaviť, je jeho vysoká vedecká náročnosť a kritičnosť pri posudzovaní odborných a vedeckých prác svojich spolupracovníkov, kolegov a študentov (bol školiteľom asi 11-ich vedeckých aspirantov, neskoršie doktorandov). Pravda, takúto vysokú náročnosť k iným si môže dovoliť iba ten, kto je vysoko náročný aj k sebe. A prof. Košč svojou rozsiahlou vedeckou tvorbou (zahŕňa vyše 100 odborných a vedeckých prác, z ktorých je asi 20 knižných resp. monografických, a asi 10% je v cudzích jazykoch) túto podmienku spĺňa v plnom rozsahu. Pravda, kritičnosť nie je spravidla obľúbená. Túto skutočnosť si uvedomoval aj prof. Košč. Ale s dilemou tohoto druhu nemal problém, lebo neusiloval o popularitu. Keď sa rozhodoval, vždy uprednostňoval to, čo hodnotil ako objektívne správne.

Významnou oblasťou psychologického pôsobenia jubilanta je jeho edukačná činnosť. V rámci nej sa prezentoval ako všestranne erudovaný vysokoškolský učiteľ, orientovaný na širší diapazón učebných predmetov. Spomeniem aspoň niektoré. Päť rokov prednášal rozličné psychologické disciplíny na Inštitúte špeciálnej a liečebnej pedagogiky FF UK. Následných päť rokov dochádzal ako externý učiteľ na Univerzitu P.J. Šafárika do Košíc, kde poslucháčom psychológie prednášal rozličné klinicko-pedagogické disciplíny a metodológiu psychologického výskumu. Po odchode do dôchodku dva roky pracoval na polovičný úväzok na Pedagogickej fakulte UK. Do tohto obdobia spadá aj jeho spolupráca na tvorbe Terminologického a výkladového slovníka z oblasti Špeciálnej psychológie a neskoršie aj z oblasti Pedagogickej psychológie. Ďalšie dva roky prednášal na Teologickej fakulte UK v Bratislave, kde predmetom jeho pedagogického pôsobenia bola pastorálna psychológia. Od roku 1995 až do 2004 pôsobil na Katedre psychológie Fakulty humanistiky TU, kde prednášal psychológiu osobnosti a poradenskú psychológiu. Svojimi nevšednými schopnosťami v oblasti osvojenia cudzích jazykov, svojou precíznosťou v oblasti metodológie vedeckých výskumov, ale aj širokou škálou odborných poznatkov stal sa trvalým vzorom študentom a všetkým, ktorí mali česť s ním spolupracovať.

K vedeckej a pedagogickej charakteristike jubilanta patrí aj fakt, že bol a je angažovaným členom psychologickéj komunity doma i v zahraničí. Bol predsedom Oblastnej (stredoslovenskej) SPS pri SAV, členom a podpredsedom centrálného výboru SPS v Bratislave. Dlhé roky bol členom redakčných rád časopisov Otázky defektológie, Psychológia a patopsychológia dieťaťa. Asi desať rokov činného života je aj členom redakčnej rady časopisu Journal of Learning Disabilities a od roku 1986 je opätovne menovaný za člena inštitúcie Academy for Research in Learning Disabilities so sídlom v USA. Nie náhodou redakcia časopisu European Review of Applied Psychology uverejnila (č. 1, r. 1995) jeho biografiiu spolu so zoznamom publikovaných prác.

Ako kolega mal som možnosť zotrvať s ním v dlhších rozhovoroch na rozmanité témy nášho nielen odborného života. Udivoval ma svojim pozorným prístupom

k psychologickým javom, ktoré sa odohrávali mimo neho, ale aj v ňom samom. V diskusiách totiž nevychádzal iba z pojmu príčina (prečo), ale aj z pojmu účel (načo), a tak som bol často svedkom jeho zaujímavých analyticko-syntetických úvah, v ktorých sa striedali nielen formulácie “pretože sa to stalo...”, ale aj formulácie “zmyslom toho, že sa to stalo...”.

Keď som pred piatimi rokmi mal česť hodnotiť životné dielo jubilanta, vyjadril som presvedčenie, že našu psychologickú verejnosť obohatí a poteší ešte ďalšími pozoruhodnými originálnymi dielami. A stalo sa. Bola to práve naša Katedra psychológie FH TU, na ktorej našiel ideálne podmienky pre zavŕšenie svojho profesného zamerania, spočívajúceho o.i. v skúmaní otázky, čo je vlastne zo psychologického hľadiska kresťanské náboženstvo a čím môže kresťanstvo prispieť a čím aj naozaj prispieva psychológii ako vede i ako tzv. pomocnej (pomáhajúcej, helping) profesii. Vyvrcholením týchto jeho bádateľských úsilí sú dnes viaceré jeho vedecké práce, ale najmä monografická štúdia *Osobnosť ako somato-psycho-spirituálna jednota* (vyšla v roku 2003 zborníku *Kresťanstvo a psychológia*, ktorého je jubilant spolueditorom).

Azda treba ešte poznamenať, že jubilant patril k tým psychológom, ktorí napriek svojej erudovanosti a medzinárodnému ohlasu nebol za bývalého režimu uznávaný. Hoci napísal habilitačnú prácu, bola mu vrátená a nebolo mu umožnené obhajovať ju (a to je pozoruhodné) ani po novembri 1989. A bola to opäť naša katedra psychológie, na ktorej zavŕšil aj svoju edukačnú činnosť, a to získaním adekvátnych vedecko-pedagogických hodností. Tu sa habilitoval za docenta a zakrátko bol vymenovaný aj za profesora psychológie.

Milý Lacko, na rozhraní svojej osemdesiatky si sa rozhodol ukončiť pracovné aktivity na našej katedre. Je nám to ľúto, ale uvedomujeme si, že po obdivuhodnom pracovnom nasadení a nemalých životných strádaniach máš mnohonásobne zaslúžený nárok na oddych. Čaká ťa zaujímavé obdobie, ktoré, ako veľmi dobre vieš, človek môže prijímať so zmiešanými “pocitmi”. Na jednej strane je to radosť “z hromady” voľného času a možno i z tzv. *dolce far niente*, na druhej strane je tu aj oprávnená obava z nepríjemných zážitkov nudy. Osobne nudu hodnotím ako zvrátenú reakciu človeka na možnosti pokojného prežívania plynúcich dní. Našťastie tebe, Lacko, takéto nebezpečie nehrozí. Dôverne poznám tvoje plány, čo by si ešte chcel urobiť, vytvoriť Pravda, ako zvykneš hovorievať: “Ak to bude vôľa Božia.” V uvedených intenciách ti pri príležitosti tvojho životného jubilea v mene všetkých spolupracovníkov a kolegov želim pevné zdravie, veľa optimizmu, dobrú pracovnú pohodu, quod bonum, faustum, felix, fortunatumque sit.

Ján Grác

SPOMÍNANIE

Milí priatelia a kolegovia,

Dovoľte nám v mene Slovenskej psychologickej spoločnosti pri SAV rozlúčiť sa so zosnulým Mariánom Koščom, významným predstaviteľom SPS ako i celej slovenskej psychologickej obce. Nevolať sme ho inak ako Maroš, náš Maroš a poznali sme ho vo všetci predovšetkým ako pracovitého, milého a úprimného kolegu, ochotného vždy pomôcť a poradiť, ktorého som nepočul povedať “nie”, ale i zodpovedného otca a milujúceho manžela.

Bol telom i dušou psychológom, neúnavný organizátor psychologického života na Slovensku, učiteľ psychológie a propagátor našej profesie, ktorý sa usmievalo popod fúzy tešil zo života. Tí, ktorí ste sa k nemu dostali bližšie, iste si spomeniete, že náš znak “Ψ” nosil ešte aj na kravate.

Osud však býva krutý, pretrhol jeho rozlet a nedoprial dokončiť započaté dielo do „stareckého“ konca. Maroš, nedosiahol si všetko čo si mal v pláne, ale dosiahol si niečo viac, čo sa nám podarí len ťažko. Mali ťa všetci radi a taký v našich myšliach i srdciach ostaneš.

*Raz až smrť vychrtlá
Na slovo siahne mi,
A ako údy Kristove
Mi bude lámať vetu,
Ešte si pesničku zaspievam na zemi,
Posledná pesnička bude žalm o človeku.*

(Milan Rúfus)

Ivan Sarmány Schuller, predseda SPS pri SAV

Reminiscencia na PhDr. Mariána Košča

(* 1. 1. 1953 - † 10. 12. 2003)

PhDr. Marián Košč patrí k tým vzácnym osobnostiam slovenskej psychologickej spoločnosti, ktorej meno je rovnako dobre známe kolegom staršej, či strednej generácie, adeptom, ako aj študentom, ba dokonca i uchádzačom o štúdium psychológie.

Jeho nezvyčajne širokospektrálne zamerané aktivity priam presahujú rámec jedného životného príbehu. Keďže mnoho z jeho súputníkov poznalo často len istý rozmer jeho činnosti, dovoľte aspoň symbolické pozastavenie sa nad jeho životom a dielom.

Narodil sa v Martine. Vyrastal v Žiline ako prvorodený syn v rodine psychológa. Po skončení vysokoškolského štúdia psychológie na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave začal v r. 1976 pracovať ako klinický psychológ. Počas svojej